

ג'יני אבנר: החוטים

דיוקן-עצמי של סופרת

תמיד הייתי יושבת כך, הרגליים זקורות, זו אל זו, במקביל, הגב זקוף, אמות-הידיים ישרות על השולחן, ועליו גם מחברת-הכתיבה מוכנה והעטים-הנובעים, השנים, כדי שלא אהיה מעוכבת בהתרוקן האחד שעה שעלי לכתוב מהר ובדיוק כל מה שמתרחש. המסירה היא לא רק מהירה נורא וללא כל אתנח אלא גם לחושה כל-כך עד שמיד היא חדלה להישמע לגמרי כשרק מרשרשים הגיגים כלשהם ולו הקלושים ביותר, כגון אותו הירהור-אגב: עכשיו ריק העט, אני צריכה שוב למלא אותו ואסור לי להרהר אגב כך בשום דבר שעלול להסיח את הדעת.

תמיד אני יושבת כך ומקשיבה ללא-נשמע, המתרחש תמיד. ראשי נטוי קימעה, שלא אראה מאומה לבד מגייר-הכתיבה שלפני, שלא יתיצב שום חפץ לנגדי להסיח את דעתי, כי גם קליטות החושים מעוררות רחשים וערערים המאפילים על המתהווה, שהוא הקרוי בפי עיקר. ההגיונות מרשרשים, והקליטות זורמות שקטות יותר וחד-גוניות יותר מן המחשבות, ללא כל הדגש וללא הפסק.

תמיד כבר הייתי יושבת כך ומקשיבה לזרימה הלא-נשמעת, שבה מכל מקום ומקום שוטפים אלי בלי הרף חוטים אלה, הדקים-משערה, הנפגשים בי בנקודה אחת ומצ-טנפים—או, ליתר-דיוק, מתאחדים—לקשר-ידע דמוי-נקודה. תוכלו לקרוא לכך חשיבה זוממת, אם תרצו, אך אין זה קולע ביותר, כי בעת כינוים של אירועים כאלה אסור לרצות בכלל. כולותו של קשר כזה של חוטים המתאחדים זה עם זה—כאילו מקרבים אל חוטי-ניילון, המצטלבים זה עם זה, להבת המתיכה אותם לגושיש מוצק—כולות זו היא, כמוכן, משהו יותר ושונה לגמרי מסכום חלקיה, זוהי ידיעה מקיפה של הפרטים, הכלולים בה כולם בעת-ובעונה-אחת ומחוברים יחד לבלי הפרד. ברגע שמבקשים למסור ידיעה כוללת זו למישהו, שוב היא מתפרדת לפרטים.

כבר תמיד הייתי יושבת כך, וברגע ההתחברות כבר היה תמיד העט בידי, וניסיתי לקלוט את האותות, אף שהם מחוברים-יחד-לבלי-הפרד, כל אחד מהם לחוד, שהרי גם הם יוצאים מעצמם מן הקשר, כדי שלאחר חצותם את האני שלי יוסיפו-יזרמו לכל עבר כחוטים דקים מאד, ישרים מאד, או כקרניים, או אף כאלומות-קרניים, זורמים-ומוסיפים אל אפסי תבל. אין אני יודעת כמה ישויות אחרות כבר חצו קודם השיגם אותי כדי ליצור את הקשר הידוע. אף אין אני יודעת כמה עוד, בדרכם אל רחקי תבל, יחצו לאחר עזבם את קשר-האני בתוכי. באמצעות קרניים דקות אלו הכל קשור בכל. רק למען יהיה לי דימוי כלשהו כדרך-תיאור-ומסירה של אירוע זה, הלא-ברור והלא-שקוף כל-כך, קוראת אני אפוא לכל זה תאריג. משום שהחלל, על-פי אי-אלו הנחות חדשות, הוא עקום, הריני מתארת לעצמי שחוטים אלה אי-שם הרחק בחלל יוצאים מחוץ קשר דמוי-נקודה ושועטים כל אחד לחוד בתוך הכל, ואז הם מתאחים

למספר קשרונים, עד שלבסוף, כתום דרך רחוקה לאין-שיעור, ישובו-יפנסו לאותו קשר ראשון ויתמוגו בו. כל אדם הוא קשר כזה, כל יחיד, כמוני עצמי. אמנם אין אני יודעת בדיוק אם הקשר הוא חלק ממני, או אם אני חלק מן הקשר, או אם הקשר ואני ממוזגים עד כדי חפיפה מוחלטת, כלומר זהים, ואילו כל השאר—תכונות, מלים, מעשים, מחשבות, רצונות, תחושות, הרגשות—אינו אלא מספר צורות-הווייה חולפות של הקשר הזה, המקיפות אותו כמין הילה, המורכבת מפלום ממשי, ובעצם אינה אלא אשליה, היבהוב אין-מספר של קרניים יחידות, דקות עד לבלי ראות, החודרות אל תוך האני ושוב יוצאות ממנו. היבהוב זה מתקרא מציאות. השם הולם בקירוב, לפי שהוא מאפשר את האיזכור ההזוי, וגם את השגור יותר: בעיה. האני קיים רק כל עוד הקשר ממוזג מאד במישהו, כלומר למעשה קיים האני תמיד, משום שקשר זה מתהווה ומתפרק ברציפות, הכל בעת-ובעונה-אחת, ומהר כל-כך עד ששום ריוח-זמן אין לו מקום בין שלושת המופעים האלה, ולפיכך גם אין הבדל-שהות בין הקשרים המתהווים תמיד מחדש, ללא הפסק. אי-מציאות הבהבנית אחידה זו, ובה כביכול הקשרון האמיתי, אינה אלא תוצאה של מהירות, שאין אנו יכולים לתאר לנו את שיעורה, של תהליך שאינו ידוע לנו. את הקשר הראשון—שהוא רק מדומה, כמובן—בבלתי-גודע מכנה אני לפעמים אלוהים, רק כדי שתהיה לי איזו מלה לכך. ממנו יוצאות כל הקרניים, ואל תוכו שוב הן באות כולן. וכך מאז ולעולם.

אני כבר תמיד הייתי יושבת כך ומשתתפת—ככותבת. כשהייתי תינוקת העריכו אותי נכונה, אומרים היו אז: הילדה כה טוביה. והרי אני באמת טוביה בתוך רשת של חוטים דקים. כשגדלתי אמרו, בפחות חביבות: היא מקשקשת-כמר-טוזה. זה, כמובן, ביטוי בלתי-מדויק, אך אין איש אשם בכך, חוץ (אולי) מן הלשון. אין אני טוזה. אני נטויות. או שאני טוביה (מוטויות, מוארגת, מובחרת, ממוזגת, מצומדת) על-ידי הכל ועם הכל.

ההרגל להחזיק עמי תמיד מחברת ועטים—יושבת אני במקרה בקולנוע או במסעדה, בכל-זאת הם עמי, ברוחני אז נעוץ אמנם לא בצורת-לשון סבילה אלא בפעילה, בשרי-רותיות. אני איני נכתבת. אני כותבת. אני משתתפת-ככותבת, לפי שאני שואפת לרדת לעומק הכל: החוטים, מוצאם, תהליך התמוגותם או מיוזגם למשהו דמוי-נקודה, תהליך היפרדותם-מחדש, המשכם, מטרתם; ואפילו הייתי רוצה להעמיק אל משמעותם או אל הכוונה שמאחרי כל הנפעל הזה, שממנו מורכבת זו המתקראת מציאות. כמובן גם יכולתי, כשבתי כך, להרהר או לקלוט משהו. אמנם איני אוהבת לקלוט משהו שאיני יודעת עליו אפילו אם הוא אמת, אך דומה עלי שאני נתפסת פחות לטעויות אם איני קולטת דברים או מהרהרת הירהורים אלא עוסקת רק בחוטים, שבהם למעשה עשויים דברים והירהורים. הרי הדברים קיימים רק על-ידי התהוות-קשרים בלתי-פוסקת, והקשרים קרובים כל-כך זה לזה עד שהחוטים (בצפיפות בל-תתואר) החודרים אל כל קשר או יוצאים ממנו מהווים מעין הילה, ובעינינו הם מעוררים את האשליה שאין חלל ריק בין הקשרים אלא גוף מוצק יש לפנינו. מאז אני משתדלת לא להלביש את עיני ממש על איזה גוף אלא רק לראות עוד קרניים,

יודע אני שאין גופים קיימים. כמובן, אין גם חלל ריק אלא רק מרחבים או מצבים שבהם הקשרים מפורדים קצת זה מזה, הם וההילה הקטנה שלהם, הילת אלומות-הקרניים, שהן בעינינו עוד חלק מן הקשרים. מאותה גקודה והלאה, שבה כבר החוטים מפורדים במידה ניכרת ואינם מהווים עוד מארג נראה-לעין, מדברים אנו על חלל או על ריקנות.

והנה, מכבר ברור הדבר לי גם לכל האחרים שאין עינינו מסוגלות לראות את המצב לאמיתו, ואין לשוננו עשויה לבטא מצבי-דברים לאשורם. אם בכל-זאת מנסה אני לתאר את אלה ולראות את ההוא, אין זה, כאמור, אלא מעשה-שרירות. מדוע אני עושה כך, איני יודעת. ביסודו של דבר אין זו אלא תכונה בלתי-אפשרית, לנסות ולהעביר את החוטים אל הנייר, למזגם לצורך זה לקשרוני-אמרים, שכל אחד מהם אינו אלא סמל מופשט למיליוני חוטים, ולשוב ולהקרין את החוטים האלה מקשרי המלים, אלוהים-יודע להיכן ולשם-מה, אולי בדרך זו ליצר באלה, שהם קוראים מארגים חדשים, דבר המרחיב ומסבך ללא צורך את מכלול הממשות. כאשר שואלים אותי אני אומרת, כדי שתהיה לי מנוחה שאני זקוקה לה מאד, שהמארג שלי הוא דמיונה הנאמן של הממשות. כאשר המארג שלי מתאר מיזער של גופים נראים וכותב רק על טוויית-חוטים מהבהבת, מתקרב הוא עד קצה הגבול אל ה"בעצם" והולם את האמת במידה שאין למעלה ממנה. איזו אמת? זאת איני יודעת. אבל:

אני כבר תמיד כך ישבתי. מאז ומתמיד. כי החוטים נמשכים אלי לא רק מן החלל אלא גם מן הזמן, שאני קוראת לו, בטרם יגיעוני חוטינו, עֵבֶר, למקום בו מתהווה בלי הרף קשר-האני עמהם קוראת אני הווה, ולמקום בו כבר פרשו ממני קוראת אני עתיד. הרי זו שוב שרירות-לב, כי על-הרוב חיים אנו את המתארע במהופך: העתיד תמיד קרב אלינו, ואת העבר מדמים אנו תמיד כאילו הוא כבר מאחרינו. חשיבותו כבולה אל מבני-לשון, ואינה מאפשרת תפיסה מדויקת של העובדות. מובן שאין בנמצא אותם שלושת הזמנים, שהרי כל הזמן מגיעות קרניים, כלומר כל הזמן מגיע עבר, מגיע וישנו, ולפי שכל הזמן מצויים קשרים שזרר בי כל הזמן עתיד, ולפי שגם כל הזמן יוצאות ממני קרניים הרי תמיד גם עתיד, והכל בעת-ובעונה-אחת.

כשהייתי ילדה אמרו עלי לא רק שאני מוארגת, אמרו גם שאני עקשנית ומבקשת תמיד לעבור "ראש בקיר". אך אני רק רציתי לנגח בראשי את הקיר הלא-נראה, ובכל השאר הייתי נוחה מאד. כשגדלתי, ניסו ליראני בשידי-מלים: החטא (מין שד בעל פה גדול, מעלה-קצף), חילול-הקודש (שד בעל ארבעה כלונסים תחת רגליים), ההיבריס (מפלצת רבת-ראשים). אך גם הללו אין הם אלא שלושה קשרי-מלים עם הילות של דיבהוב, זה הכל. גם הם אינם בני-ממש, הם שייכים לסוג מסוים של אשלויות שבלבי אני קוראת להן "צללי-האמת". שהרי המדובר בהתחוללות שגעונית של צללים שחורים, ברגע שהאמת חולפת על-פני ברק-מחשבה, למשל. את האמת עצמה אין רואים, עליך להיות שבע-רצון אם ראית משהו בכלל, ולו רק את הצל המתחולל של משהו בלתי-יודע.

בוה הרגע יורד עלי הניחוש האיום, שברגע זה (כלומר תמיד) ניתקתי עם הכתיבה

מן הצעצע. תחת החוטים, שכה להוטה אני אחריהם, כתבתי רק קשרים. דימויים. השוואות. סמלים מדומים בטיבם. כשאני יודעת זאת, הרי זה גיהנום בפי. כשאני מצליחה פעם-בפעם לא לדעת מאומה זולת מטווה-חוטיו-קרניים זה, לא גופים, לא משמעויות, לא משהו קליט, לא משהו חשיב, לא משהו בל-יובע-במלים, קוראת אני למצב זה שמיים. כמעט בשמיים הנני וכבר גש כותבת אני אותם, לפחות בתוכי, בתודעתי, איני יכולה אחרת, והרי אז עושה אני אותן טעויות, אותם משגים, כמקודם, נופלת קרבן למלים, ושוב אני בגיהנומי.

הגיהנום קיים. בעבר, בהווה, בעתיד, תמיד.

השמיים הווים, היו ויהיו תמיד.

אני הייתי, הווה, אני אהיה תמיד.

המרוצה ביותר והטהור ביותר שאפשר להשיג בשפתנו מצוי הוא, כמדומה, במשפטים פשוטים אלה וכיוצא בהם. המשפט מורכב כולו קשרי-מלים לא-ממשיים, לא-גשמיים, מופשטים ביותר. רק שיגרת-חשיבתנו, האסורה אל טעויות, מכניסה דימויים מזויפים לתוך המשפט. מוטב היה לא לחשוב משהו כזה, על-ידי כך הדבר מקבל תוכן מיד, כמו גערה בתולה שאינה יודעת איזו הדרך קיבלה ממזר. אבל לא לחשוב זה קשה מאד. לעשות לא-מעשה הרי זה אחד העיסוקים הקשים ביותר. הטוב ביותר הוא תמיד רק לשבת כך ולרשום משפט זה, ללא מחשבה, שוב ושוב, עד שאתה חדל מראות ומשמוע, עד שהכל מתהבהב לנגד עיניך, עד שנדמה כאילו שום דבר אינו קיים עוד זולת המצב הטהור, מצב שלצערנו אינו אלא הרף-אור בן חמש שניות. יודעת אני אז: אני-לא-יודעת-מה.

לאחר-מכן אני עליזה מאד ושקטה ונטולת-משקל.

ושוב מעט לאחר-מכן אני עצובה מאד.

(א. ב.)